

BR6S

J4

F7

V.17

E
HEA

FONDO EMETERIO
VALVERDE Y TELLEZ

OPERA

SANCTI HIERONYMI.

PSALMUS LXXXII.

CANTICUM PSALMI ASAPH.

« Deus, quis similis erit tibi ? Ne taceas, neque campescaris, Deus ».

« Quoniam ecce inimici tui sonuerunt, et qui oderunt te, extulerunt caput ».

« Super populum tuum malignaverunt consilium : et cogitaverunt adversus sanctos tuos ».

« Dixerunt: Venite, et disperdamus eos de gente : et non memoretur nomen Israel ultra ».

« Quoniam cogitaverunt unanimiter, (*) simul adversum te testamentum disposuerunt, tabernacula Idumæorum et Ismaelitarum ».

« Moab et Agareni, Gebal et Ammon, et Amalec, alienigenæ cum habitantibus Tyrum ».

« Etenim Assur venit cum illis : faci sunt ut (*) in adiutorium filii Lot. DIAPSALMA ».

« Fac illis sicut Madian et Sisare : sicut Jabin in torrente Cisson ».

« Disperierunt in Endor : faci sunt ut sterces terræ ».

« Pone principes eorum sicut Oreb, et Zeb et Zebee et Salmana ».

(*) Roposum secunda manu in Palatio ms. « simul adversus testamentum tuum dispositi sunt, etc. » contra originalium codicium fidem. Deest in eodem ms. apud Carum obelus.

(*) In Veronensi ms. « mitescas », pro « compescaris. Nam », inquit Augustinus, « et sic quidam interpretati sunt, quod hic positum est », neque compescaris, Deus, « ut dicentes », neque mitescas, Deus. Subsequenti veru « sonnerunt »,

CANTICUM PSALMI ASAPH [MSS. IPSI ASAPH].

Deus, quis similis erit tibi ? Ne taceas, neque compescaris, Deus.

Quoniam ecce inimici tui sonaverunt: et qui oderunt te, extulerunt caput.

In plebem tuam astute cogitaverunt consilium : et cogitaverunt adversus sanctos tuos.

Dixerunt: Venite, disperdamus eos ex gente : et non memorabitur nomen Israel amplius.

Quoniam cogitaverunt [Ms. add. in] consensum in unum: adversus te testamentum dispositi sunt.

Tabernacula Idumæorum et Ismaelitarum [Ms. Ismaelitum], Moab et Agareni, Gebal et Ammon, et Amalec, et alienigenæ cum habitantibus Tyrum.

Etenim Assur simul venit [Ms. fuit] cum illis, facti sunt in susceptionem filii Lot. DIAPSALMA [Ms. tacet].

Fac illis sicut Madian [Ms. Mazia] et Sisare, et sicut Jabin in torrente Cison: disperierunt in Endor facti sunt sicut [Ms. ut] sterces terre.

Pone principes eorum sicut Oreb et Zeb et Zebee [Ms. Zebe] et Salmana, omnes principes

pro « sonnerunt », et « levaverunt », pro extulerunt. Tum: Super plebem nam machinaverunt consilium » et paulo post, « disperdamus eos ex gentibus, et non sit in memoria nomen Israel adhuc ». Memorat quoque Augustinus « codices, qui » de gentibus « habent; ubi magis interpres intellectum, quam verbum securti sunt, etc. » quae vides.

TOM. XVII.

1007310

SANCTI HIERONIMI

« Omnes principes eorum (⁴) qui dixerunt: « Hæreditate possideamus sanctuarium Dei ». Deus meus, pone illos ut rotam: et sicut stipulam ante faciem venti: « Sicut ignis (⁵) qui comburit silvam: et sicut flamma comburens montes ». Ita persequeris eos in tempestate tua: et in ira tua turbabis eos. Impie facies eorum ignominia: et querent nomen tuum, Domine ». Erubescant et conturbentur seculum (⁶) saeculi: et confundantur, et pereant: et cognoscant quoniam nomen tibi Dominus. Et cognoscant quia nomen tibi Dominus: tu solus Altissimus super omnem terram.

PSALMUS LXXXIII.

IN FINEM, PRO TORCULARIBUS, FILII CORE, PSALMUS.

« Quam dilecta tabernacula tua, Domine virtutum: concupiscit et deficit anima mea in atria Domini ».

« Cor meum et caro mea (⁷) exultavit in Deum vivum ».

« Etenim passer invenit sibi domum et turrit nidum sibi, ubi ponat pullos suos ».

« Altaria tua, Domine virtutum, rex meus et Deus meus ».

« Beati qui habitant in domo tua: in secula (⁸) saeculorum; laudabunt te. DIAPSALMA ».

« Beatus vir cuius (⁹) est auxilium abs te: »

(⁴) Resorsipit in eo codice sequior manus ad hunc modum: « Principes eorum (⁴) qui dixerunt: « Hæreditate possidemus, etc. » haud euidem satis bene: sed neque illud quod vocari hæreditate verum proponitur, nobis arredit. Jam vero cur verbo subsequenti possideamus », s. pater non adiderit « nobis », exponit his in epist. ad Sunniam et Fretelam: « Et dicitis quod in Graeco scriptum », possideamus nobis: « quae superflua quæstio est: quando enim dicitur », possideamus, « intelligitur et nobis ». MART.

— Illud « nobis », eur in posteriori emendatione sua s. pater omisit, ad Gallicani laterculi locum hunc dicemus. Porro pro « sanctuarium » Veroneus. ms. prefecit « altare »: subsequenti verso « succedit » pro « comburit », ac vicissim « comburat » pro « incendat ». Inferius: « Impie faciem eorum ignominia, et querant, etc. » deinde, « confundantur et reverentur in seculum, etc. »

(⁵) Idem ms. et Cari editio plurimum numero, « exsullaverunt. In quo », inquit s. pater ad Sunniam et Fretelam, « nulla contentio est: si enim legitimus exultavit, « intelligitur, et conuenit exultavit, et caro mea exultavit. Si autem exultaverunt, « duo pariter exultaverunt, id est, cor et caro ».

(⁶) Huno quoque obelum Palatin. ms. et Carus omittunt: subsequenti autem verso ms. « benedictiones » legit plurimum numero: et inservient alio prepositione verbi « exaudi » de more jugulat denique et subjunctione « diapsalma » prætermittit.

(⁷) « Et dicitis », ait Hieronymus ad Sunniam et Fretelam: « quod in Graeco sit scriptum, possideamus nobis. Quia superflua quæstio est: quando enim dicitur, possideamus, intelligitur et nobis ». MART.

— Illud « nobis », eur in posteriori emendatione sua s. pater omisit, ad Gallicani laterculi locum hunc dicemus. Porro pro « sanctuarium » Veroneus. ms. prefecit « altare »: subsequenti verso « succedit » pro « comburit », ac vicissim « comburat » pro « incendat ». Inferius: « Impie faciem eorum ignominia, et querant, etc. » deinde, « confundantur et reverentur in seculum, etc. »

(⁸) Unice cum Augustino Veronensis liber: « Quam dilectissima sunt, etc. » tum altero

orum, qui dixerunt: « Hæreditate possideamus (⁵) nobis sanctuarium Dei ».

Deus meus, pone illos ut rotam, et [Ms. tac. et] sicut stipulam ante faciem venti: et sicut ignem qui comburit silvam, velut si flamma incendat montes.

Ita persequeris eos in tempestate tua: et in ira tua turbabis eos.

Impie facies eorum ignominia: et querent nomen tuum, Domine ».

Confundantur et conturbentur in seculum saeculi, et reverentur, et pereant: et cognoscant quoniam nomen tibi Dominus.

Tu solus Altissimus super omnem terram.

LIBER PSALMORUM.

ascensiones in corde suo dispositus in valle lacrymarum, in loco quem posuit ».

« Etenim benedictionem dabit legislator, ibunt de virtute in virtutem: videbitur Deus deorum in Sion ».

« Domine Deus virtutum, exaudi orationem meam: auribus percipe, Deus Jacob. DIAPSALMA ».

« Protector noster aspice Deus: et respice in faciem Christi tui ».

« Quia melior est dies (¹⁰) una in atris tuis, super milia ».

« Elegi abjectus esse in domo Dei mei: magis quam habitat in tabernaculis peccatorum ».

« Quia misericordiam et veritatem (¹¹) diligit Deus, gratiam et gloriam dabit Dominus ».

« Non privabit bonis eos qui ambulant in innocentia: Domine virtutum, beatus homo qui sperat in te ».

PSALMUS LXXXIV.

IN FINEM, FILII CORE, PSALMUS (¹²).

« Benedixisti, Domine, terram tuam: avertisti captivitatem Jacob ».

« Remisisti iniuriam plebis tuae: operisti omnia peccata eorum. DIAPSALMA ».

« Mitigasti omnem iram tuam: avertisti ab ira indignationis tuae ».

« Converte nos, Deus salutaris noster: et averte iram a nobis ».

« Nunquid in æternum irasceris nobis? (¹³) aut extendes iram tuam a generatione in generationem? »

« — Deus: tu conversus vivificabis nos: et plebs tua letabitur in te ».

versu, « turrit nidum sibi, ubi, etc. » et post duos alios, « cuius est susceptio abs te, etc. » « in convale ploracionis in locum quem disponit. Etenim benedictionem, etc. » Et, « apparebit Deus », pro « videbitur, etc. »

(¹⁴) Alia Hebraicu textus sententia est, בְּנֵי בָּנֶן.

(¹⁵) Additur in Palatino ms. « David ».

(¹⁶) Minus hic recte Palatino ms. obelum prætermittit.

(¹⁷) Plus hic iterum habet ms. Veronensis

« Deus », quod nomen in fine versus tacet.

(¹⁸) Interserit idem ms. « Deus ». Mox falso legit ejus editor « plebis tuae », pro « plebi, etc. » Porro cum Augustino idem ms.: « Sedasti omnem iram », pro « Mitigasti, etc. » Et: « Converte nos Deus sanitatum nostrarum », (nam quod

ascensus in corde ejus dispositus in convale lacrymarum, in loco quem dispositi ei.

Etenim benedictionem dabit qui legem dedit: ambulabunt de [Ms. a] virtute in virtutem, videbitur Deus deorum in Sion.

Domine Deus virtutum, exaudi precem [Ms. orationem] meam: auribus percipe, Deus Jacob. DIAPSALMA.

Protector noster aspice Deus, et respice in faciem Christi tui.

Quia [Ms. Quoniam] melior est dies una in atris tuis super milia.

Elegi abjectus esse in domo Domini: magis quam habitat in tabernaculis peccatorum.

Quoniam [Ms. Quia] misericordiam et veritatem diligit Dominus (¹⁴), gratiam et gloriam dabit Deus.

Dominus non privabit bonis ambulantes in innocentia: Domine virtutum, beatus homo qui sperat in te.

SANCTI HIERONIMI

«Ecce alienigena et Tyrus et(?) populus Aethiopum, hi fuerunt illic».

«Nunquid Sion dicit: Homo, et homo natus est in ea, et ipse fundavit eam Altissimus?»

«Dominus narrabit [Ms. narravit] in scripturis populorum, et principum horum qui fuerunt in ea. (?) DIAPSALMA».

«Sicut latitans omnium habitatio est in te».

HE

PSALMUS LXXXVII.

CANTIGUM PSALMI, FILII CORE, IN FINEM, PRO^(*) MELETH AD RESPONDENDUM, INTELLECTUS ✕ EMAN ERATÆ :

«Dominus Deus salutis meæ, in die clamavi et nocte coram te».

«Intret in conspectu tua oratio mea: inclina aurem tuam ad precem meam (?)».

«Quia repleta est malis anima mea: et vita mea inferno appropinquavit».

«Estimatus sum cum descendantibus in lacum: factus sum sicut homo sine adjutorio, inter mortuos. [Ms. in mortuis] liber».

«Sicut vulnerati dormientes in sepolcri, quorum non es memor amplius: et ipsi da manu tua repulsi sunt».

«Posuerunt me in lacu inferiori, in tenebris, et in umbra mortis».

«Super me confirmatus est furor tuus, et omnes fluctus tuos interfici super me. DIAPSALMA».

«Longo fecisti notos meos a me: posuerunt me in [Ms. tac. in] abominationem sibi: traditus sum, et non egrediebar».

«Traditus sum, et non egrediebar: oculi mei languerunt pro inopia».

(¹) Immerito nomen «populus», pro «et precedenti copula, Palat. ms. et Carus obelo jugulant.

(²) His tacet Palatin. ms. «diapsalma», et subsequenti versu verbum «est», quod neque in Graeco est textu.

(³) Idem ms. «Amalec», Carus, «Macleth». Recole que ad psalmum LXIXIMUS.

(⁴) Supplet hic sequior manus in Palat. ms. «Domine; quod nomen et plerique omnes Graeci codices habent. Tum subsequenti versu legit, «et vita mea in inferno»: tacet vero in sequenti alio, ex librarii, ut videtur, occitania, voces «sine adjutorio».

(⁵) Corrupto legitur in pluribus mss. «Ama-

Eco alienigena et Tyrus [Ms. Tyri] et populus Aethiopum, hi fuerunt in ea [Ms. tac. in ea].

Mater Sion dicit: Homo, et homo factus est in ea: et ipse fundavit eam Altissimus.

Dominus narravit in scripturis [Ms. scripturas] populorum suorum, et principum eorum qui fuerunt in ea. DIAPSALMA.

Sicut latitans omnium nostrum habitatio est in te.

LIBER PSALMORUM.

«Clamavi ad te, Domine, tota die expandi ad te manus meas».

«Nunquid mortuis facies mirabilia? Aut medici resuscitabunt, et confitebuntur tibi? (?) DIAPSALMA».

«Nunquid narrabit aliquis in sepulcro misericordiam tuam? Et veritatem tuam in perditione?»

«Nunquid cognoscuntur in tenebris mirabilia tua? Et justitiae tua in terra oblivious?»

«Et ego ad te, Domine, clamavi: et mane oratio mea præveniet te».

«Ut quid, Domine, repellis orationem meam? Avertis faciem tuam a me»?

«Pauper sum: ego, et in laboribus a juventute de mea: exaltatus autem, humiliatus sum, et conturbatus».

«In me transierunt ira tua: et terrores tui conturbaverunt (⁶) me».

«Circumdederunt me sicut aqua tota die, circumdederunt me simul».

«Elongasti a me amicum et proximum: et notos meos a miseria».

PSALMUS LXXXVIII.

INTELLECTUS ETHAN ISRAELITÆ.

«Misericordias Domini in eternum cantabo».

«In generatione et generationem, annuntiabo veritatem tuam in ore meo».

«Quoniam dixisti: In eternum misericordia edificabitur in cœli: preparabitur veritas tua in eis».

«Disposui testamentum electis meis, juravi David servu meo: usque in eternum preparabo semen tuum».

«Et edificabo in generationem et generationem sedem tuam. DIAPSALMA».

«Confitebuntur cœli mirabilia tua, Domine: et veritatem tuam in ecclesia sanctorum».

(¹) In Palat. ms. istud «diapsalma» reticetur, quod et a Graecis codicibus absit: est autem in Hebreo 13.

(²) «Me» pronomen, quod debeat, ex Palatino ms. et Caro, tum originalibus libris aliis, et cum primis Hebreo, יְהוָה, sufficiens.

(³) Ms. Sorbonicus habet scholion istud: «Israelite, vel Ezraite habetur in quibusdam». In textu ipse legit «Izraïte». MART.

(⁴) Cum Augustino, Veronensis ms. ab inopia,

Oculi mei infirmati sunt (⁵) pro inopia, clamavi ad te, Domine: tota die expandi manus meas ad te.

Nunquid mortuis facies mirabilia? Aut medici resuscitabunt, et confitebuntur tibi? DIAPSALMA [Ms. tac. DIAPSALMA].

Nunquid enarrabit aliquis in sepulcro misericordiam tuam? Aut veritatem tuam in perditione?

Nunquid cognoscuntur in tenebris mirabilia tua? Aut justitiae tua in terra oblivious?

Et ego ad te, Domine, clamavi: et mane oratio mea præveniet te.

Ut quid, Domine, (⁶) repellis orationem meam? Avertis faciem tuam a me. DIAPSALMA?

Egens sum ego, et in laboribus a juventute mea; exaltatus autem, humiliatus sum et confusus.

In me pertansierunt ira tua: et terrores tui conturbaverunt me.

Circumdederunt me sicut aqua tota die: circumdederunt me simul.

Elongasti a me amicum et proximum: et notos meos a miseria.

PSALMUS LXXXVIII.

INTELLECTUS ETHAN ISRAELITÆ.

Misericordias tuas, Domine, in eternum cantabo: in generatione et progenie pronuntiabo [Ms. generatione annuntiabo] veritatem tuam in ore meo.

Quoniam dixisti: In eternum misericordia edificabitur: in cœli preparabitur veritas tua.

Disposui testamentum electis meis, juravi David servu meo: usque in eternum preparabo semen tuum: et edificabo in seculum seculi [Ms. generatione et generatione] sedem tuam. DIAPSALMA.

Confitebuntur cœli mirabilia tua, Domine: et veritatem tuam in ecclesia sanctorum.

et clamavi ad te, Domine: tota die extendi manus meas ad te. Atque altero ab hoc versu, «enarrabit quis in sepulcro misericordiam tuam et veritatem, etc.» Et in sequenti alio, «et justitia tua in terra oblitera».

(²) Juxta Augustin. Veronens. liber, «repulisti orationem meam, avertisti faciem tuam a me»? Et prætermisso diapsalmate, «inops sum ego, etc.» Tum ms. «super me transierunt, etc.» Et «circumdierunt me sicut aqua, etc.»

SANCTI HIERONYMI

« Quoniam quis in nubibus aequabitur Domino? Similis erit (!) Deo in filiis Dei » ?

« Deus qui glorificatur in concilio sanctorum: magnus et terribilis super omnes qui in circuitu ejus sunt » .

« Domine Deus virtutum, quis similis tibi? Potens es, Domine, et veritas tua in circuitu tuo » .

« Tu dominaris potestati maris: motum autem fluctuum ejus tu mitigas » .

« Tu humiliasti sicut vulneratum superbum: in brachio virtutis tua dispersisti inimicos tuos » .

« Tui sunt celi, et tua (?) est terra, orbem terrae: et plenitudinem ejus tu fundasti: aquilonem et mare tu creasti » .

« Thabor et Hermon in nomine tuo exultabunt: tuum brachium cum potentia » .

« Firmetur manus tua, (?) et exaltetur dextera tua: justitia et iudicium preparatio sedis tua » .

« Misericordia et veritas praecedent faciem tuam: beatus populus, qui scit jubilationem » .

« Domine, in lumine vultus tui ambulabunt, et in nomine tuo exultabunt tota die: et in justitia tua exaltabuntur » .

« Quoniam gloria virtutis eorum tu es: et in beneplacito tuo exaltabitur cornu nostrum » .

« Quia Domini est assumptio nostra: et sancti Israel regis nostri (?) » .

« Tunc locutus es in visione sanctis tuis, et

(¹) Palatinus ms. « Domino », proprius Graeco Koepf.

(²) Verbum « est » Palatinus, ms. obeloi jugulat: Hebreus nedum istud, sed et quod praedictum « sunt », tacet. Diximus porro de הָבָן, unico vocabulo, quod terra orhem significat. Haud autem hene subsequentis versus obelum idem ms. pretermittit.

(³) Ita ms. Palatinus « et » copulam vera prænotat, quam et præstisset omnino inducere: nedum enim ab Hebreo textu, sed et a Graeco ipso abest.

(⁴) Subiungit idem ms. « diapsalma » .

(⁵) Veronensis ms. « Deus glorificandus inter filios iustorum, magnus et terribilis super omnes, etc. » neque adumissum cum Augustino, neque cum alio quoquam psalterio, quod sciäm. Et ne tamen hanc putes, quae ante Hieronymum obtinebat, lectionem, opportune notatum ipsi est in sepius laudata epistola ad Sunniam et Freitalem, pro « terribili » lectum antea « horrendum », ubi

Quoniam quis in nubibus aequabitur Domino? Aut quis similis erit Deo inter filios Dei?

Deus (?) qui glorificatur in concilio sanctorum: magnus et metuendus super omnes qui in circuitu ejus sunt.

Domine Deus virtutum, quis similis tibi? Potens es, Domine, et veritas tua in circuitu tuo.

Tu dominaris potestati maris: motum autem fluctuum ejus tu mitigas.

Tu humiliasti sicut vulneratum superbum: et in (?) virtute brachii tui dispersisti inimicos tuos.

Tui sunt celi, et tua est terra: orbem terrarum et plenitudinem ejus tu fundasti,

Aquilonem et mare tu creasti, Thabor et Hermon in nomine tuo exultabunt: tuum brachium cum potentia.

Firmetur manus tua, et exaltetur dextera tua: justitia et iudicium preparatio sedis tua.

Misericordia et veritas praibunt [Ms. praembulant] ante faciem tuam: beatus populus qui scit jubilationem.

Domine, in lumine vultus tui ambulabunt, et in nomine tuo exultabunt tota die: et in tua justitia exaltabuntur.

Quoniam gloria virtutis eorum tu es: et in beneplacito tuo exaltabitur cornu nostrum.

Quoniam Domini est (?) assumptio: et sancti Israel regis nostri. DIAPSALMA.

Tunc locutus es (?) in aspectu filiis tuis, et

habet: « octogesimo octavo » : magnus et horrendus: pro quo in Graeco invenisse vos dicitis « φοβεός, quod significat » terribilis, timendus, formidandus. Ego puto id ipsum significare et « horrendum »: non, ut vulgus estimat, despiciendum et squallidum, etc. »

(⁶) Hie vero juxta Augustin. Veronens. ms. « et in brachio virtutis tua » : tum altero ab hoc versu, « aquilonem et maris tu, etc. » et subsequenti, « confirmetur manus tua, etc. »

(⁷) Juxta Augustinum Veronens. ms. « suscepito », pro « assumptio ». De subsequenti versu, ubi « filius », pro « sancto » legitur, recole Hieronymi observationem in epistola ad Sunniam, etc.

(⁸) Scindamus quod in Hebr. LAASDACH habet; quod omnes τοις ἑστοῖς τοῦ, id est, « sanctis tuis » translulerunt: et sola sexta editio: « Prophetis tuis », interpretata est, sensum magis quam verbum exprimera. Ei in γένη tantum pro « sanctis filios » reperi. Ita. S. Hieronymus. MART.

LIBER PSALMORUM.

dixisti: Posui adjutorium in potente, et exaltavi electum de plebe mea.

Inveni David servum meum: oleo sancto meo unxi eum.

Manus tuus enim: mea auxiliabitur ei: et brachium meum (?!), confortabit eum.

Nihil projicit inimicus in eo: et filius iniquitatis non apponet nocere ei.

Et concidam a facie ipsius inimicorum ejus: et odientes eum in fugam convertant.

Et veritas mea, et misericordia mea cum ipso: et in nomine meo exaltabitur cornu ejus.

Et ponam in mari manum ejus: et in fluminibus dexteram ejus.

Ipsa invocabit me, pater meus es tu: Deus meus et susceptor salutis mea.

Et ego primogenitum ponam illum, excelsum per regibus terrae.

In eternum servabo illi misericordiam meam: et testamentum meum fidele [Ms. fidel] ipsi.

Et ponam in saeculum seculi semen ejus; et thronum ejus sicut dies coli » .

Si autem dereliquerint filii ejus legem meam: et in iudicio meis non ambulaverint.

Si justicias meas profanaverint: et mandata mea non custodierint.

Visitabo in virga iniquitates eorum: et in verberibus peccata eorum.

Misericordiam autem meam non dispargam ab eo, neque nocebo ei in veritate mea: neque profanabo testamentum meum, et quæ procedunt de labiis meis, non faciam irrita.

Semel juravi in sancto meo, si David mentiar: semen ejus in eternum manebit.

Et thronus ejus sicut sol in prospectu meo: (⁹) et sicut luna perfecta in eternum, et testis in celo fideli. DIAPSALMA.

(¹) Idem ms. « confirmabit ». Altero ab hoc versu: « Et concidam a facie ejus inimicorum, et odientes, etc. » quæ ex Graeco, ut videtur, sequior manus repusat.

(²) Obelum prepositio « in » idem ms. prepedit, a quo subsequenti versu « pra » voculam hanc reete eximit. Atque hinc tertio verso pro obel, quo « autem » adverbium prænotatur, asteriscum idem ms. et Carus minus iterum bene appingunt.

(³) Haud recte Palatinus ms. obelum hunc pretermittit, ut et quod subsequitur in fine versus, « diapsalma » .

dixisti: Posui adjutorium super potentem et [Ms. tac. et] exaltavi electum de plebe mea [Ms. populo meo].

Inveni David servum meum: oleo [Ms. in oleo] sancto meo unxi eum.

Manus enim mea auxiliabitur ei: et brachium meum confortabit eum.

(⁴) Nihil proficit inimicus in eo: et filius iniquitatis non nocebit ei.

Et concidam inimicorum ejus a facie ipsius: et odientes eum in fugam convertant.

Et veritas mea, et misericordia mea cum ipso: et in nomine meo exaltabitur cornu ejus.

Et ponam in mari manum ejus: et in fluminibus dexteram ejus.

Ipsa invocabit me, pater meus es tu: Deus meus et susceptor salutis mea.

Et ego primogenitum ponam illum, excelsum per regibus terrae.

In eternum servabo illi misericordiam meam: et testamentum meum fidele ipsi.

Et ponam in saeculum seculi sedem ejus: et thronum ejus, sicut dies coli.

Si dereliquerint filii ejus legem meam: et in iudicio meis non ambulaverint.

Si justificationes meas profanaverint: et mandata mea non custodierint.

Visitabo in virga iniquitates eorum: et in verberibus peccata eorum.

Misericordiam autem meam non dispargam ab eo, neque nocebo ei in veritate mea: neque profanabo testamentum meum, et quæ procedunt de labiis meis, non faciam irrita.

Semel juravi in sancto meo, si David mentiar: semen ejus in eternum manebit.

Et thronus ejus sicut sol in prospectu meo: (⁵) et sicut luna perfecta in eternum, et testis in celo fideli. DIAPSALMA.

(⁶) Iterum cum Augustinico, ut et quæ ad libri oram annolantur, Veronens. ms. « Non proficiet », et, « non apponet nocere, ei », el, « a facie illius, et cos qui oderunt eum fugabo ». Tum quartu ab hoc verso, « primogenitum ponant eum, excelsum apud reges terre », et post aliud versus, « semen ejus » pro « sedem, etc. »

(⁷) Cum Augustino Veronens. ms., « et in flagelli delicta eorum. Misericordiam vero meam non disperdam » (August. « dispergam » ab eo, neque nocebo in veritate mea », ut et mox, « non reprobab », pro « non faciam irrita »).

« Te vero repallisti, et despexit, distulisti christum tuum ».

« Evertisti testamentum servi tui: profanasti in terra sanctuarium ejus ».

« Destruxisti omnes sepes ejus: posuisti firmamentum ejus formidinem ».

« Diripuerunt eum omnes transeuntes viam: factus est opprobrium viciniis suis ».

« Exaltasti dexteram deprimentium eum: latificasti omnes inimicos ejus ».

« Avertisisti adjutorium gladii ejus: et non es auxiliatus ei in bello ».

« Destruxisti eum ab emundatione: et sedem ejus in terra collisiisti ».

« Minorasti dies temporis ejus: perfudisti eum confusione. DIAPSALMA ».

« Usquequo, Domine, avertis in finem? Exardecset sicut ignis ira tua? »

« Memorare qua mea substantia: nunquid enim vane constitui? (!) omnes filios hominum? »

« Quis est homo qui vivit, et non videbit mortem? Eruet animam suam de manu inferi? DIAPSALMA ».

« Ubi sunt misericordiae tuae antiquae, Domine: sicut jurasti David in veritate tua? »

« Memoresto, Domine, opprobrii servorum tuorum, quod continui in sinu meo multarum gentium ».

« Quod exprobaverunt inimici tui, Domine, quod exprobaverunt communionem christi tui ».

« Benedictus Dominus, in eternum: fiat, fiat ».

PSALMUS LXXXIX.

ORATIO MOysi, HOMINI DEI.

• Domine, refugium tuum factus es nobis, a generatione in generationem.

(!) Rursum male post Palatinum ms. ipse Gaius obelum hic pro asterisco praefigit.

(!) In eodem ms. ut et penes Augustinum, « et ad nihilum reduxisti, distulisti, Domine » [quod nomen Augustini facet], « christum tuum, etc.» et tertio si hoc versu, « jucundasti », pro « latificasti », et in sequenti, « opitulatus es », pro « auxiliatus, etc. » et post alium versum, « ministrasti desis ejus, etc. »

(!) Idem pari consensu libri: « Memento qua est substantia mea; non enim vane constituiti omnes filios hominum. Quis est homo qui vivet, et non videbit mortem: eruet animam suam de manu inferni: quas jurasti David in veritate tua? Memento, Domine, opprobrii, etc. » denique in

Tu vero repallisti, et (?) sprevisti, et ditulisti christum tuum: avertisti testamentum servi tui, profanasti in terra sanctitatem ejus.

Destruxisti omnes macerias ejus: posuisti firmamentum ejus formidinem.

Diripuerunt eum omnes transeuntes viam: factus est in [Ms. tac. in] opprobrium viciniis suis.

Exaltasti dexteram inimicorum ejus: latificasti omnes inimicos ejus.

Avertisisti adjutorium gladii ejus: et non es auxiliatus ei in bello.

Destruxisti eum ab emundatione: et sedem ejus in terra collisiisti.

Minorasti dies temporum ejus: perfudisti eum confusione. DIAPSALMA.

Usquequo, Domine, irascoris [Ms. Deus avertis] in finem? Exardecset sicut ignis ira tua?

(?) Memorare, Domine, qua mea est substantia: non enim vane constituiti filios hominum.

Quis est homo qui vivit, et non videbit mortem? Aut quis eruet animam suam de manu inferi? DIAPSALMA.

Ubi sunt misericordiae tuae antiquae, Domine: sicut jurasti David in veritate tua?

Memor esto opprobrii servorum tuorum, quod continui in sinu meo multarum gentium.

Quod exprobaverunt inimici tui, Domine, quod exprobaverunt communionem christi tui.

Benedictus Dominus in eternum: fiat, fiat.

ORATIO MOysi, HOMINI DEI.

Domine, refugium factus es nobis, (?) a generatione et progenie.

finc, « beneficium Domini in eternum, etc. »

(!) Veronens. ms. et Augustin. « in generatione et generatione: tum unus Veronensis, « aut fingeretur terra et orbis terra, etc. » Quia tamen letacionem ipse novit Hippomen. episcopus, ubi sit, « alii codices habent, quod de uno verbo Graeco expressum est », fingeretur terra. Sequitur cum eodem Augustiniano psalterio, « et a saeculo, et usque in saeculum tu es », tacito, quod hic subsequitur, « Deus ». In quem locum Hieronymus saepius laudata epist. ad Sunniam, etc. « Et dicit, quod in Graeco non sit » Deus, « quod apud eos deesse manifestum est. Nam et Hebraicum habet, et omnes alii interpres, et Septuaginta similiter transtulerunt, ἀπὸ τοῦ αἰώνος καὶ τοῦ

LIBER PSALMORUM.

« Priusquam montes fierent, (?) aut formaretur terra et orbis: a saeculo, et usque in saeculum tu es, Deus ».

« ÷ Ne avertas hominem in humilitatem: et dixisti: Convertimini, filii hominum.

« Quoniam mille anni ante oculos tuos, tanquam dies hesterna, que praterit ».

« Et custodia in nocte: que pro nihilo habentur, coram anni erunt ».

« Mane sicut herba transeat, mane floreat, et transeat: vespera decidat, induret, et arescat ».

« Quia defecimus in ira tua: et in furore tuo turbati sumus ».

« Posuisti iniurias nostras in conspectu tuo: saeculum nostrum in illuminatione vultus tui. »

« Quoniam omnes dies nostri defecerunt: ÷ et in ira tua defecimus ».

« Anni nostri sicut aranea meditabuntur: dies annorum nostrorum in ipsis septuaginta anni ».

« Si autem in potentibus octoginta anni: et amplius corum labor et dolor ».

« Quoniam supervenit mansuetudo: et corripiemur ».

« Quis novit potestatem ira tua? Et pra timore tuo iram dinumerare? (?) »

« Dexteram tuam (?) sic notam fac: et eruditos corde in sapientia ».

Priusquam fierent montes, aut formaretur orbis terra: a saeculo et usque in saeculum tu es, Deus.

No avertas hominem in humilitatem: et dixisti [Ms. dicas]: Convertimini, filii hominum.

Quoniam mille anni ante oculos tuos, sicut dies hesterna, que [Ms. hesternus qui] praterit.

Et sicut (?) custodia in nocte: que pro nihilo habentur, anni erum.

Mane sicut herba transeat, mane floreat, et per transeat: vespera decidat, induret et arescat.

Quia defecimus in ira tua: et in furore tuo turbati sumus ».

Posuisti iniurias nostras in conspectu tuo: saeculum nostrum in illuminatione vultus tui.

Quoniam omnes dies nostri defecerunt, et nos in ira tua defecimus.

Anni nostri sicut aranea meditabuntur: dies annorum nostrorum in ipsis septuaginta anni.

Si autem in potentibus octoginta anni: et plurimum corum labor et dolor.

Quoniam supervenit mansuetudo: et corripiemur.

Quis novit potestatem ira tua? Aut [Ms. et] pra timore iram tuam [Ms. ira tua] dinumerare?

Dexteram tuam, Domine, (?) notam fac nobis: et eruditos corde in sapientia:

syllaba paululum differat.

(!) Idem rursum libri, « sicut vigilia in nocte, et anni erunt corum ». Subsequenti versu, « et præterea, vespera decidat, durescat, et arescat.

Quoniam defecimus etc. » ut et post alterum versum, « et in ira tua defecimus, tacito « nos » pronomine, ac deinde « meditabuntur », pro meditabuntur ». Denique unus Veronensis, « si amplius in viribus octoginta anni, et amplius ipsi labor et dolor ». Illic quod habetur subsequenti versu « super nos », superfluum notat esse s. pater in laudata ad Sunniam et Fretalam epistola. Porro sequitur, « et crudiemur », pro « corripiemur, etc. »

(!) Super nos hic superfluum est, docente Hieronymo. MART.

(!) Atque hic Veronens. ms. « sic notam fac mihi, etc. » cum Augustino, quem videsis in enarratione hujus loci. Et subsequenti versu, « quoniam », pro « aliquantulum ». Deinde, « satiati sumus mane misericordia tua, et exultavimus, et jucundati sumus in omnibus diebus nostris. Jucundati sumus, etc. » Tunc, « et aspice super servos tuos » (Aug. « respice in servos », etc.) « et in opera tua, et dirige, etc. »

SANCTI HIERONYMI

« Convertere, Domine, usquequo ? Et deprecabis esto super servos tuos ».

« Repleti sumus mane misericordia (¹) tua, et exultavimus, et delectati sumus omnibus diebus nostris ».

« Lætati $\div$ sumus : pro diebus, quibus nos humiliasti annis : quibus vidimus mala ».

« Respic in servos tuos et in opera tua : et dirige filios eorum ».

« Et sit splendor Domini Dei nostri super nos, et opera manuum nostrarum dirige super nos : (²) et opus manuum nostrarum dirige ».

PSALMUS XC.

LAUS CANTICI DAVID :

« Qui habitat in adjutorio Altissimi, in protectione Dei $\div$ oculi : commorabitur ».

« Dicit Domino : Susceptor meus es tu : et refugium meum, Deus meus sperabo in eum ».

« Quoniam ipse (³) liberavit me de laqueo venantium, et a verbo aspero ».

« In $\div$ scapulis suis obumbrabit tibi : et sub pennis ejus sperabis ».

« Scuto circumdat te veritas ejus : non timebis a timore nocturno ».

« A sagitta volante in die, a negotio perambulante in tenebris, ab incursu et dæmonio meridiano. (⁴) ».

« Cadent a latere tuo mille, et decem millia a dextris tuis : ad te autem non appropinquabit ».

« Verumtamen oculis tuis considerabis : et retributionem peccatorum videbis ».

« Quoniam tu es, Domine, spes mea : Altissimum posuisti refugium tuum ».

(¹) Immerito Palatin. ms. pronomen « tua » obelus prenotat, tum legit « in omnibus diebus, etc. » Rectius porro subsequenti versu prefixum substantivo verbo « sumus » obelus omittit.

(²) In Palatin. ms. unice præfigitur « et » copula vera, præ asterisco, qui totum hanc pericopam illustrat. In quem locum Augustinus : « Huc usque », inquit (*id est*, et opera manuum nostrarum dirige superenos), « psalmum istum multi codices habent : sed in nonnullis legitur alius ultimus versus », et opus manuum nostrarum dirige. « Cui versu diligenter et docti præstant stellam, quos astericos vocant : quibus significant ea quæ in Hebreo vel aliis interpretibus Græcis

Convertere, Domine, aliquantulum, et deprecare super servos tuos.

Repleti sumus mane misericordia tua: exultavimus, et delectati sunt in omnibus diebus nostris.

Delectati sunt pro diebus, in [Ms. tac. in] quibus nos humiliasti annis : et annis, in quibus vidimus mala.

Respic in servos tuos, et in opera tua, Domine : et dirige filios eorum.

Et sit splendor Domini Dei nostri super nos, et opera manuum nostrarum dirige super nos : (²) et opus manuum nostrarum dirige ».

LIBER PSALMORUM.

« Non accedet ad te malum : et flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo ».

« Quoniam Angelis suis mandavit de te : ut custodiant te in omnibus viis tuis ».

« In manibus portabunt te : ne forte offendas ad lapidem pedem tuum ».

« Super aspidem et basilicum ambulabis : $\div$ et concubabis leonem et draconem ».

« Quoniam in me speravit, liberabo eum : protegam eum, quoniam cognovit nomen meum ».

« Clamabit (⁵) ad me, et ego exaudiatur eum : cum ipso sum in tribulatione, eripiam eum, et glorificabo eum ».

« Longitudine dierum replebo eum : et ostendam illi salutare meum ».

Non accedent ad te mala : et flagellum non appropinquabit [Ms. appropinquavit] tabernaculo tuo.

Quoniam Angelis suis mandavit [Ms. mandabit] de te : ut custodiant te in omnibus viis tuis.

In manibus (⁴) portabunt te : ne unquam offendas ad lapidem pedem tuum.

Super aspidem et basilicum ambulabis, et concubabis leonem et draconem.

Quoniam in me speravit, liberabo eum : protegam eum, quoniam cognovit nomen meum.

Invocabit [Ms. invocavit] me, et ego exaudiatur eum : cum ipso sum in tribulatione.

Eripiam eum, et glorificabo eum : longitudine dierum adimplebo eum, et ostendam illi salutare meum.

PSALMUS XCI.

LAUS CANTICI DAVID [MS. IPSI DAVID].

Qui habitat in adjutorio Altissimi, in protectione Dei oculi commorabitur.

Dicit Domino [Ms. Deo]: Susceptor meus es tu, et refugium meum, Deus meus [Ms. add. et] sperabo in eum.

Quoniam ipse (³) liberavit me de laqueo venantium, et a verbo aspero.

Scapulis suis obumbrabit tibi : et sub pennis ejus sperabis.

Scuto circumdat te veritas ejus : non timebis a timore nocturno.

A sagitta volante in die, a negotio perambulante in tenebris, a ruina et dæmonio meridiano. (⁴) ».

Cadent a latere tuo mille, et decem millia a dextris tuis : tibi autem non appropinquabit [Ms. appropinquabunt].

Verumtamen oculis tuis considerabis : et retributionem peccatorum videbis.

Quoniam tu es, Domine, spes mea : Altissimum posuisti refugium tuum.

PSALMUS CANTICI, IN DIE SABBATI.

« Bonum est confiteri Domino : et psallere nomini tuo, Altissime.

« Ad annuntiandum mane misericordiam tuam : et veritatem tuam per noctem ».

« In decachordo psalterio, cum cantico in cithara ».

« Quia delectasti me, Domine, in factura tua : et $\div$ in operibus manuum tuarum exultabo ».

« Quam magnifica sunt opera tua, Domine ! Nimirum profunda facte sunt cogitationes tue ».

« Vir insipiens non cognoscet : et stultus non intelligit haec (⁶) ».

« Cum exorti fuerint peccatores sicut fenum : et apparuerint omnes, qui operantur iniquitatem ».

« Ut interficiant in sæculum (⁷) $\div$ sæculi : tu autem Altissimus in æternum, Domine ».

PSALMUS CANTICI, IN DIE SABBATI.

Bonum est confiteri Domino : et psallere nomini tuo, Altissime.

Ad annuntiandum [Ms. annuntiandum] mane misericordiam tuam : et veritatem tuam per noctem.

In (⁸) decachordo psalterio, cum cantico et cithara.

Quia delectasti me, Domine, in factura tua, et in operibus manuum tuarum exultabo.

Quam magnifica sunt opera tua, Domine ! Nimirum profundæ facte sunt cogitationes tue.

Vir insipiens non cognoscet : et stultus non intelligit ea [Ms. haec].

Cum exortientur peccatores sicut fenum : et apparuerint omnes, qui operantur iniquitatem : ut interficiant in sæculum.

Tu autem Altissimus in æternum [Ms. add. es], Domine.

(¹) Minus bene obelum hunc Palatinus ms. omittit : recte autem quod sequitur « ego » pronomen facit.

(²) Additur in Palatino ms. « diapsalma ».

(³) Hunc quoque obelum idem ms. omittit, ut quod sequitur « autem » adverbium, Neutrum bene.

(⁴) Uno verbo « tollant », pro « tollent », oblitus Veronens. ms. ab Augustino: cetera pari ute que habet consensu, « nequando offendas » : at-

que altero ab hoc versu, « eruam eum », pro « liberaeo, etc. », et in fine « eximam » (Augustinus addit « eum ») et glorificabo eum, longitudine dierum replebo eum.

(⁵) Ms. Veronensis, « in decem chordarum psalterio cum cantico in cithara » : tum unice cum Augustino, « quia jucundasti me, etc. », atque altero ab hoc versu, « vir imprudens non cognoscet, etc. » Et insequenti, « prospererunt » (Aug. « prospererint ») omnes qui operantur, etc. »

« Quoniam ecce inimici (¹) tui, Domine : quoniam ecce inimici tui peribunt : et dispergantur omnes qui operantur iniqualatem ».

« Et exaltabitur sicut unicoris cornu meum : et senectus mea in misericordia uberi ».

« Et despectus oculus meus inimicos meos : et in insurgentibus in me malignanibus audiet auris mea (²) ».

« Justus ut palma florebit : sicut [Ms. ut] cedrus Libani multiplicabitur ».

« Plantati in domo Domini, in atris domus Dei nostri florebunt ».

« Adhuc multiplicabuntur in senecta uberi : et bene patientes erunt, ut annuntient ».

« Quoniam rectus Dominus Deus noster : et non est iniqutus in eo ».

PSALMUS XCII.

LAUS CANTICI IPSI DAVID, IN DIE ANTE SABBATUM, QUANDO (³) INHABITATA EST TERRA.

« Dominus regnavit, decorem induit est : induitus est Dominus fortitudinem, et praeinxit se ».

« Etenim firmavit orbem terrae : qui non commovebitur ».

« Parata sedes tua ex tunc : a seculo tu es. Et levaverunt flumina, Domine : et levaverunt flumen vocem suam. (⁴) Elevaverunt flumina voces suas, a vocibus aquarum multarum ».

« Mirabiles elationes maris : mirabilis in altis Dominus ».

Quoniam ecce inimici tui, Domine, (⁵) peribunt, et dispergantur omnes qui operantur iniqualatem.

Et exaltabitur sicut unicoris cornu meum ; et senectus mea in misericordia uberi.

Et respexit oculus meus inimicos meos : et insurgeentes in me malignantes audierunt auris mea.

Justus ut palma florebit ; et sicut cedrus Libani [Ms. Libano] multiplicabitur.

Plantati in domo Domini, in atris domus Dei nostri florebunt.

Adhuc multiplicabuntur in senecta uberi : et bene patientes erunt, ut annuntient.

Quoniam justus Dominus Deus noster : et non est iniqutus in eo.

LAUS CANTICI IPSI DAVID, IN (⁶) DIE ANTE SABBATUM, QUANDO INHABITATA EST TERRA.

Dominus regnavit, decorem induit : induit Dominus fortitudinem, et praeinxit se virtutem.

Etenim firmavit orbem terrae : qui non commovebitur.

Parata sedes tua, Deus, ex tunc : a seculo tu es.

Elevaverunt flumina, Domine, elevaverunt flumina voces suas, a vocibus aquarum multarum.

Mirabiles elationes maris : mirabilis in excelsis Dominus.

(¹) Debet penes Martianum « tui » pronomen, quod ex fide originalium librorum, ipsiusque Palatini ms. sufficiens : debeat autem in ipso Palatino adverbium « ecce ».

(²) Subneetit Palatin. ms. « diapsalma » : tum altere ab hoc verso prefert sequi manu, « in atris Dei nostri », voce « domus » expuncta : atque hoc quidem omnino verius juxta Hebr. textum et Graecum.

(³) Palatinus ms. et Carus, « quando fundata est terra ».

(⁴) Satis diligenter in eodem ms. prepositio « e » veru transixa, verbo « levaverunt » asteriscus preponitur, ad hunc modum ~~e~~ e : « levaverunt flumina, etc ».

(⁵) Repetit hic Veronensis ms. quemadmodum et in originalibus est libris, verba, « quoniam ecce inimici tui » : nec tamen videtur Augustinus hanc repetitionem verborum novisse. Que sequuntur pariter ferme habent, « in misericordia

pingui ». Et respiciet (Aug. « respexit), oculus meus in inimicos meis, et in eis qui insurgen in me malignantes audierunt auris mea. Justus ut palma florebit, sicut cedrus quae est in Libano » (August. facit voculas « que est » multiplicabitur). Tum altero ab hoc versu, « in senecta pingui » (retinetur penes August. « uberi) et tranquilli erunt, ut annuntient, quoniam rectus Dominus Deus meus » : quod pronomen Augustini. tandem non addit.

(⁶) Eadem penes Augustin. ac Veronens. ms. epigrapha : « In diem ante sabbatum, quando fundata est terra ». Sed et ipse contextus, « induit Dominus fortitudinem, et praeinxit est Etenim confirmavit orbem terrae, etc ». Et, « parata est sedes tua, Deus, ex illo, et a seculo tu es ». Tum uno interjecto verso, « mirabiles suspensiones maris, etc » : et, « testimonia tua credita facta sunt nimis, Domum tuam decet sanctificatio, Domine, in longitudinem dierum ».

LIBER PSALMORUM.

« Testimonia tua credibilia facta sunt nimis : domum decet sanctitudo, Domine, in longitudinem dierum ».

Testimonia tua, Domine, credibilia facta sunt nimis.

Domum tuam, Domine, decet sanctitudo, in longitudinem dierum.

PSALMUS XCIII.

PSALMUS (¹) IPSI DAVID, QUARTA SABBATI.

« Deus ultionum Dominus, Deus ultionum liberum egit ».

« Exalte qui judicas terram : reddi retributio-nem superbis ».

« Usquequo peccatores, Domine, usquequo peccatores gloriantur ?

(²) Et fabuntur et loquentur iniqualatem, loquentur omnes qui operantur iniqualitatem ?

« Populum tuum, Domine, humiliaverunt : et haereditatem tuam, exaverunt ».

« Viduam et advenam interfecerunt : et pupilos occiderunt ».

« Et dixerunt : Non videbit Dominus, nec intelligit Deus Jacob ».

« Intelligite, insipientes in populo : et stulti aliquando sapite ».

« Qui plantavit aurem, non audit ? Aut qui fixit oculum, non considerat ?

« Qui corripit gentes, non arguit, qui docet hominem scientiam ?

« Dominus scit cogitationes hominum : quoniam vano sunt ».

« Beatus homo, quem (³) tu erudieris, Domine : et de lege tua docueris eum, ut mitiges eum a diebus (⁴) malis, donec fodiat peccatori fovea ».

Quia [Ms. Quoniam] non repellet Dominus plementum suum : et haereditatem suam non derelinquet.

(¹) Pronomen « ipsi » Palat. ms. facit.

(²) Sine obelis Palatinus ms. et Carus : « Effabuntur, et loquentur : tum pro « operantur iniqualitatem, » repositus in eodem ms. sequitur manus « operantur iniqualitatem ». Hebraice etiam est ¹IN.

(³) Addit hic idem ms. « diapsalma ».

(⁴) S. ipse pater ad hunc locum in epistola ad Sunniam, etc. « Dicitur in Graeco non esse », tu : « et verum est : sed apud Latinos proper ^{et}paviz possum est. Si enim dicamus » : Beatus homo, quem erudieris, Domine, « compositionis elegantiem non habebit. Et quando dicitur » : Domine, « et apostropha fit ad Dominum, nihil nocet sensu, si ponatur et » tu.

(⁵) Plurim numero idem ms. ut et Augustin. « sabbatorum ». In textu verba « libere egit ».

sive, ut August. « fidenter egit », ab eodem ms. librari oscitanta exciderunt.

(⁶) Veronens. ms. « Respondent, et eloquent », penes August. « loquentur ». Tum uno interjecto verso : « Viduam et pupilos interfecerunt, et proselytum occiderunt ». Et post duos alios, « aut qui singit » (Augustin. « fixit ») oculum, non considerat ? Qui erudit gentes, non arguit ? Qui docet hominem scientiam ? (Augustin. « scientiam ») Dominus scit cogitationes, etc. »

(⁷) Penes Augustinum et Veronens. ms. « a diebus malignis » : tum uno interjecto verso, « qui habent eam omnes recte sunt corde », atque alio inequenti, « aut quis consistet mihi adversus, etc. » denique mox, « adjuvit, pro « adjuvasset ».

SANCTI HIERONYMI

« Quoadusque justitia convertatur in judicium : et qui iuxta illam ? Omnes qui recte sunt corde ». (1) DIAPSALMA.

« Quis consurget mihi adversus malignantes ? Autem quis stabit mecum adversus operantes iniquitatem ?

« Nisi quia Dominus adjutivit me : paulo minus habuisset in inferno anima mea ».

« Si diebam : Motus est pes meus, misericordia tua, Domine, adjuvabat me ».

« Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo, consolations tue letificaverunt animam meam ».

« Nunquid adhaeret tibi sedes iniquitatis, qui fingis laborem in precepto ».

« Captabant in animam justi : et sanguinem innocentem condemnabant ».

« Et factus est mihi Dominus in refugium : et Deus meus in auxilium spei meæ ».

« Et reddet illis iniquitatem ipsorum, et in malitia eorum (2) disperdet eos, (3) disperdet illos : Dominus Deus noster ».

PSALMUS XCIV.

(2) LAUS CANTICI (3) IPSI DAVID :

« Venite, exultemus Domino : jubilemus Deo salutari nostro ».

« Preoccupemus faciem ejus in confessione : et in psalmis jubilemus ei ».

« Quoniam Deus magnus, Dominus, et rex magnus super omnes deos ».

« Quia in manu ejus (4) sunt omnes fines terra : et altitudines montium ipsius sunt ».

« (5) Quoniam ipsius est mare, et ipse fecit illud : et siccam manus ejus formaverunt ».

« Venite, adoremus, et procidamus, (6) et plor-

(4) Reposit sequior manus in Palatio ms. « convertetur ». Qui subsequitur obelus, tum et qui altero versu « aut » particula præfigitur, in eodem ms. desiderantur. Denique insequuntur alio, « habituit » legitur, pro « habitat ».

(5) Præpositionem prioris verbi « disperdet » Palatinus ms. obelo prænotat.

(6) Tacet idem ms. pronomen « ipse ».

(7) Hie quoque « sunt » verbum idem ms. ta-

(8) Immerito Martianus adverbium « quo-

niam » obelo confederat, quod hic pariter, atque superiori proxime versu, in Hebreo, γένεται, voca-

bulo resonat. Nes de amovenda illa nota Palati-

nus ipse ms. admonuit: in quo præterea « sicca »,

Quoadusque justitia convertatur in judicium : et qui tenent eam ? omnes qui recte sunt corde. DIAPSALMA.

Quis exsurget mihi adversus malignantes ? Aut quis stabit mecum adversus operantes iniquitatem ?

Nisi quia Dominus adjuvasset me : paulo minus habitaverat in inferno anima mea.

Si diebam : Motus est pes meus : misericordia tua, Domine, adjuvabat me.

Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo, consolations tue, Domine, latificaverunt animam meam.

Nunquid adhaeret [Ms. aderit] tibi sedes iniquitatis qui fingis dolorum in precepto ?

Captabant animam justi : et sanguinem innocentem condemnabant.

Et factus est mihi Dominus in refugium : et Deus meus in auxilium spei meæ ».

Et reddet (5) illis Dominus iniquitates ipsorum : et in malitia eorum disperdet illos Dominus Deus noster.

PSALMUS XCIV.

(3) LAUS CANTICI IPSI DAVID .

Venite, exultemus Domino : jubilemus Deo salutari [Ms. salvatori] nostro.

Preoccupemus faciem ejus in confessione : et in psalmis jubilemus ei.

Quoniam Deus magnus [Ms. add. est] Dominus, et rex magnus super omnes deos.

Quoniam non repellit Dominus plebem suam, quia [Ms. quoniam] in manu ejus (10) sunt omnes fines terra : et altitudines montium ipse conspicit.

Quoniam ipsius est mare, et ipse fecit illud : et aridam fundaverunt manus ejus.

Venite, adoremus, et procidamus ante Deum,

pro « siccam » legitur.

(8) Hunc, et qui proxime sequitur, obelum idem ms. haud tamen nunc recte, omittit.

(9) Præponunt hic idem libri « Domine », quod non ubi subsequenti hemisticlio legitur, tamen.

(10) Veronens. liber, « et reddet ipsis Dominus secundum iniquitatem » (August. « opera ») corrum, et secundum malitiam eorum, etc. »

(11) Romanus. hebus psalmi editio est in quodiano Ecclesiærum usu.

(12) Verba « sunt omnes », Veronens. ms. aquæ atque Augustinus tacent: legit porro « ipsius sunt », pro « ipse conspicit ». Nec nisi uno atque

altero verbo in reliquis dissentiant, « et aridam »

LIBER PSALMORUM.

remus ante Dominum, qui fecit nos: quia ipse est (1) Dominus : Deus noster.

Et nos populus pascue ejus, et oves manus ejus: hodie si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra ».

Sicut in irritatione secundum diem tentationis in deserto.

Ubi tentaverunt me patres vestri, probaverunt (2) me : et viderunt opere mea ».

Quadragesima annis offensus fui generationi illi, et dixi: Semper (3) hi errant corde ».

Et isti non cognoverunt vias meas, ut juravi in ira mea : Si introibunt in requiem meam ».

PSALMUS XCV.

(4) QUANDO DOMUS EDIFICABATUR POST CAPTIVITATEM : CANTICUM IPSI DAVID.

Cantate Domino canticum novum: cantate Domino, omnis terra ».

Cantate Domino, (5) et (6) benedic nomine ejus, annuntiate de die in diem salutare ejus.

Annuntiate inter gentes gloriam ejus: in omnibus populis mirabilia ejus.

Quoniam magnus Dominus, et laudabilis nimis: terribilis (7) est super omnes deos ».

Quoniam omnes dii gentium demona: Deimus autem caelos fecit ».

Confessio et pulchritudo in conspectu ejus: sanctimonia et magnificentia in sanctificatione ejus ».

Afferte Domino, patriæ gentium, afferte Do-

(penes Augustin. additur « terram) manus ejus flinxerunt, Venite adoremus, et prosternamur » (Augustin. « procidamus »; fallitur enim Veronensis psalterii editor, qui cum eo assertit Augustinum concentire in hoc verbo) « ei et ploramus ante Dominum, qui fecit nos: quoniam ipse est Dominus Deus noster: et nos » (Aug. « nos autem) populus pascue ejus, et oves in manus » (Augustin. recte « manum) ejus ». Tum uno interjecto versu, « sicut in amaritione »: quo de vocabulo superius diximus ad Psalm. lxx alijs alibi. Denique in fine, « semper isti errant corde. Et ipsi non cognoverunt, etc. »

Neque hic bene asteriscum in Palatio ms. sequior manus induxit.

Voulam « hi », que neque in Graeco est, et subsequenti versu pronomen « meas », idem ignorat.

Rectius cum obelo ipsam et copulam Palatio ms. prætermittit.

In Veronensi ms. « Canticum ipsi David », quia tamen verba refugunt inscriptioni, ut est in Gallicano, postponuntur. In textu altero versu, « cantate Domino, benedic nomine ejus, bene nuntiate diem ex die salutare ejus »: quomadmodum et penes Augustinum.

Verbum substantivum obelo prænotat Palatio ms. in Hebreo pro eo est γένεται, « ille ».

Prius istud hemisticlum: « Annuntiate inter gentes gloriam ejus », ut et illud quartu abhinc versibus: « Tollite hostias, et introite in atrio ejus », quod sequior manus sufficit, Veronensis antiquarius, ejusdem vocis « ejus » recurso deceptus, solemnè librariorum lapsu prætermisit. Legit porro hoc ipso versu, « in atrio sancto », pro « aula sancta », juxta Augustinum.

TOM. XVII.

SANCTI HIERONYMI

mino gloriam et honorem: afferit Domino gloriam nomini ejus».

« Tollite hostias, et introite in atria ejus: adorate Dominum in atrio sancto ejus».

« Commoveatur a facie ejus universa terra: dicite in gentibus, quia Dominus regnabit».

« Etenim correxit orbem terrae, qui non commovebitur: judicabit populos in equitate».

« Lætentur cœli, et exsultet terra, cum moveatur mare, et plenitudo ejus: gaudebunt campi, et omnia que in eis sunt».

« Tunc exsultabunt omnia ligna silvarum a facie Domini, quia venit, quoniam venit judicare terram».

« Judicabit orbem terrae in equitate: et populos in veritate sua».

PSALMUS XCVI.

¶³ HUIC DAVID, QUANDO TERRA EJUS RESTITUTA EST.

« Dominus regnabit, exsultet terra: lætentur insulae multæ».

« Nubes, et caligo in circuitu ejus, justitia et iudicium correctio sedis ejus».

¹ De more debuissest nomini terra præponni obelus, neque enim in archetypo hic plus est quam בָּנָה. Vide que superius hac de re diximus.

² Palatinus ms. dicit « Ipsi David », et « restituenda est ei ».

³ Addunt has voces « a ligno » pleraque alia post Romanum Latina psalteria, Gothicum, Carnutense, San-Germanense, etc. et quod nomen nescit, ac rei caput est, ea omnia, quibus usi sunt veteres Latini patres, Tertullianus, Lactanius, Arnobius, Augustinus, Cassiodorus, Leo papa, atque alii, quos recenset qui hanc translationem ac vulgo notissimam disputationem inferunt. Sunt porro haec voces et in Veronensi ms. quod nihil equidem mirum est: mirum imo esset, si desiderarentur. Ex hoc autem ipso numerus ejus editor libri contendit, Italam, ut vocat, versionem manifeste esse, que in eo continetur. Ergo, inquam ego, et quia modo laudamus alii, eaque in vicem diversa psalteria, Italam versionem exhibent, sicutidem et lectionem hanc servant. Nuge, addit vero illa: Quare in Hebraico quoque textu primum existit esse voces nullus dubitat. Haec vero levissima conjectura

mino gloriam et honorem: afferit Domino gloriam nomini ejus.

« Tollite hostias, et introite in atria ejus: adorate Dominum in aula sancta ejus».

« Commoveatur a facie ejus universa terra: dicite in nationibus. Dominus regnabit a ligno: etenim correxit orbem terra, qui non commovebitur.

Judicabit populos in equitate: et gentes in ira sua.

Lætentur cœli, et exsultet terra: moveatur mare et plenitudo ejus.

Gaudebunt campi, et omnia que in eis sunt: tunc exsultabunt omnia ligna silvarum ante faciem Domini, quoniam venit, quoniam venit judicare terram.

Judicabit orbem terrae in equitate, et populos in veritate sua.

PSALMUS XCVI.

¶³ PSALMUS DAVID, QUANDO TERRA EJUS RESTITUTA EST.

« Dominus regnabit, exsultet terra: lætentur insulae multæ».

« Nubes, et caligo in circuitu ejus, justitia et iudicium correctio sedis ejus».

tura est, quam jamdiu olim docti viri exsufflant: et qui Hebrei sciunt, et codicem Hebraicum tractant, ferme etiam sciunt eas ibi voces non existisse. Sed haec persequi, nostri non est instituti: maxime cum non modo a suis codicibus, sed etiam a Graecis (scilicet omnibus) ea verba Hebreas in crucis odium erasise, sibi editor ille persuaserit.

« Isthæc verba et gentes in ira sua », que neque Augustin. in suis novis exemplari, Veronens. ipse ms. reposuit. Cetera cum Augustino legit, « jucundentur cœli, et exsultent terra, moveatur mare, etc. » et in fine, « orbem terrarum », pro « terra ».

Augustinus ait: « Inserbit psalmus »: ipsi David, cum terra ejus, etc. atque ita adamassim in Veronensi est ms. quemadmodum et in textu « jucundentur », pro « lætentur », et secundo versu, « directio », pro « correctio »; atque altero ab hoc, « apparuerunt fulgura ejus, etc. » quod enim « tua » in Veronensi legitur, manifestum librari est vitium. Denique « fluxerunt a facie Domini, a facie Domini omnis terra », pro « terra », ut est penes Augustinum.

LIBER PSALMORUM.

« Ignis ante ipsum precedet: et inflammabit in circuitu inimicos ejus».

« Illuxerunt [Ms. adluxerunt] fulgura ejus orbiterre: vidit, et commota est terra».

« Montes sicut cera fluxerunt a facie Domini: a facie Domini omnis terra».

« Annuntiaverunt cœli justitiam ejus: et viderunt omnes populi gloriam ejus».

« Confundantur omnes qui adorant sculptilia: et qui gloriantur in simulacris suis ».

« Adorate eum, omnes Angeli a facie ejus: audivit, et letata [Ms. jucunda] est Sion ».

« Et exsultaverunt filii Iudeæ, propter iudicia tua, Domine ».

« Quoniam tu Dominus altissimus super omnem terram; nimis exaltatus es super omnes deos ».

« Qui diligitis Dominum, odite malum: custodit Dominus animas servorum suorum, et de manu peccatoris liberabit eos ».

« Lux orta est justo: et rectis corde lætitia ». « Lætamini, justi, in Domino: et confitemini memorie sanctificationis ejus ».

PSALMUS XCVII.

PSALMUS ¶³ IPSI DAVID:

« Cantate Domino canticum novum: quia mirabilia fecit ».

« Salvavit sibi dextera ejus, et brachium sanctum ejus ».

« Notum fecit Dominus salutare suum: in conspectu gentium revelavit justitiam suam ».

« Recordatus est misericordia sua, et veritas sue domini Israel ».

« Viderunt omnes termini terrae salutare Dei nostri ».

« Jubilate Deo omnis terra: cantate, et exsultate, et psallite ».

« Psallite Domino in cithara, a facie cithara: et voce psalmi in tubis ductilibus: et voce tubæ cornæ ».

« Tacet Palatin. ms. « et » copulam, que neque in ipso Graeco textu habetur. Addit et in fine versus « diapsalma ». Quia præterea subsequenti versu pronominis « ejus » præfigitur obelista, in eodem ms. et Cari editione desideratur.

« Atque hic male idem ms. nomen « David » unice obelista prænotat.

« Minus bene Palatin. ms. hic obelum prætermittit, et « diapsalma » in fine versus subiecti: demum subsequenti versu, « Domino » præ-

ignis ante eum præbit: et inflammabit in circuitu ejus».

« Illuxerunt fulgura ejus orbi terræ: vidit, et commota est terra».

« Montes sicut cera fluxerunt ante faciem Domini: a facie Domini tremuit omnis terra».

« Annuntiaverunt cœli justitiam ejus: et videbunt omnes populi gloriam ejus».

« Confundantur omnes qui adorant sculptilia: et [Ms. tac. et] qui gloriantur in simulacris suis».

« Adorate eum, omnes Angeli ejus, audivit, et letata [Ms. jucunda] est Sion ».

« Quoniam tu es Dominus altissimus super omnem terram; nimis exaltatus es super omnes deos ».

« Qui diligitis Dominum, odite malum: custodit Dominus animas servorum suorum, et de manu peccatoris liberavit eos ».

« Lux orta est justo: et rectis corde lætitia ».

« Lætamini, justi, in Domino: et confitemini memorie sanctificationis ejus ».

PSALMUS IPSI DAVID.

« Cantate Domino canticum novum: quia [Ms. quoniam] mirabilia fecit Dominus ».

« Salvavit eum dextera ejus, et brachium sanctum ejus ».

« Notum fecit Dominus salutare suum: ante conspectu gentium revelavit justitiam suam ».

« Memor fuit misericordia sua » Jacob, et veritas sue domini Israel ».

« Viderunt omnes fines terrae salutare Dei nostri: jubilat Deo omnis terra: cantate, et exsultate, et psallite ».

« Psallite Deo nostro in cithara, et cithara, et voce psalmi in tubis ductilibus: et voce tubæ cornæ: jubilate in conspectu regis Domino ».

fert secundis curis, pro « Domini ».

« Veronensis cum August. « odite malignum »: tum unus Veronensis, « animas justorum suorum, de manu peccatorum eruet eos »: ac rursus cum Augustino, « rectis corde jucunditas. Jucundamini justi, etc. »

« Unice cum Augustino Veronensis ms. « salvavit ei dextera ejus ».

« Nomen « Jacob » hic abundare a. ipse patet in epist. ad Sunniam et Fretelam docet. Mox

SANCTI HIERONYMI

« Jubilate in conspectu regis Domini: moveatur mare et plenitudo ejus, orbis terrarum : et qui habitant in eo ».

« Flumina plaudent manu simul, montes exultabunt a conspectu Domini: quoniam venit judicare terram ».

« Judicabit orbem : terrarum : in justitia: et populos in equitate ».

PSALMUS XCVIII.

PSALMUS 1 IPSI DAVID :

« Dominus regnavit, irascatur populi: qui sedet super cherubim, moveatur terra ».

« Dominus in Sion magnus: et excelsus super omnes populos ».

« Confiteantur nomini tuo magno, : quoniam : terrible et sanctum est: et honor regis judicium diligit ».

« Tu parasti directiones: judicium et justitiam in Jacob tu fecisti ».

« Exaltate Dominum Deum nostrum, et adorate scabellum pedum ejus: : quoniam : sanctum est ».

« Moyses et Aaron in sacerdotibus ejus: et Samuel inter eos, qui invocant nomen ejus ».

« Invocabant Dominum, et ipse exaudiens eos: in columna nubis loquebatur ad eos ».

« Custodiebat testimonia ejus: et præceptum, quod dedit illis ».

« Domine Deus noster, tu exaudiens eos: Deus : in propitiis fuisti eis, et uincens in omnes : adinventiones eorum ».

« Exaltate Dominum Deum nostrum, et adorate in monte sancto ejus: quoniam sanctus est Dominus Deus noster ».

pro « domui », habet ms. Veronens. « domus ». Tum altero ab hoc versu: « Psalite Domino in cithara, in cithara »: et pressius Augustino, « regis Domini. Commoveatur mare, et plenitudo ejus, orbis terre, et omnes qui habitant in eo [August. ea] ». Denique, « montes exultabunt», pro « exultaverunt, etc. »

* Tacet idem ms. pronomen « ipsi »: in textu autem, « qui sedes » legit, pro « sedet ».

* His iterum « diapsalma » idem mss. addit: subsequenti autem verso obelum, quem resupuit et Carus, omittit.

Moveatur mare et plenitudo ejus, orbis terrarum, et universi qui habitant in ea.

Flumina plaudent [Ms. plaudant] manibus in idipsum, montes exultaverunt ante faciem Domini: quoniam venit, quoniam venit judicare terram.

Judicabit orbem terræ in justitia, et populos equitate.

LIBER PSALMORUM.

PSALMUS XCIX.

PSALMUS IN CONFESSIONE.

« Jubilate Deo, omnis terra: servite Domino in letitia ».

« Introite in conspectu ejus, in exultatione ».

« Scitote quoniam Dominus ipse est Deus: ipse fecit nos, et non ipsi nos ».

« Populus ejus, et oves pascue ejus, introite portas ejus in confessione, atria ejus in hymnis, confitemini illi ».

« Laudate nomen ejus, quoniam suavis : : est : Dominus, in æternum misericordia ejus: et usque in generationem et generationem veritas ejus ».

PSALMUS 5 DAVID IN CONFESSIONE.

Jubilate Deo, omnis terra : servite Domino in letitia.

Introite in conspectu ejus, in exultatione: sciote quod [Ms. quoniam] Dominus ipse est Deus: ipse fecit nos, et non ipsi nos.

Nos autem populus ejus, et oves pascue ejus: intrate portas ejus in confessione, atria ejus in hymnis confessionum.

Laudate nomen ejus, quoniam [Ms. quia] suavis est Dominus, in æternum misericordia ejus: et usque in saeculum seculi veritas ejus.

PSALMUS C.

PSALMUS 4 IPSI DAVID.

« Misericordiam et judicium cantabo tibi, Domine ».

« Psal lam 3 : et : intelligam in via immaculata: quando venies ad me »?

« Per : ambulabam in innocentia cordis mei, in medio domus meæ ».

« Non : pro : ponebam ante oculos meos rem inustam: facientes prævaricationes odivi ».

« Non adhæsit mihi cor pravum: declinantem a me malignum non cognoscetam ».

« Detrahentem secreto proximo suo, hunc persequeretur ».

« Superbo oculo, et insatiabili corde, cum hoc non edebam ».

« Oculi mei super fideles terre, ut sedeant meum: ambulans in via immaculata, hic ministrabat ».

« Non habitat in medio domus meæ : : »

PSALMUS DAVID [Ms. IPSI DAVID].

Misericordiam et judicium cantabo tibi, Domine: psallam, et intelligam in via immaculata, quando venies ad me ?

« Perambulabam in innocentia cordis mei, in medio domus tuae ».

Non proponebam ante oculos meos rem malam, facientes prævaricationes odivi: et non adhæsit mihi cor pravum.

Declinantes a me malignos non agnoscebam: detrahentem adversus proximum suum occulte, hunc persequeretur.

Superbo oculo, et insatiabili corde: cum hoc simul non edebam.

Oculi mei super fideles terre, ut sedeant meum: ambulans in via immaculata, hic mihi ministrabat.

Non habitat in medio domus meæ qui facit

1 Verbum substantivum, quod in Greco quidem, non autem et in Hebreo hic resonat, Palatinus ms. δέλταγε.

* Hic vero idem ms. ipsum verbum « est », atque atque obelum cum originalibus libris ignorat.

* Sine obelo, hand tamen recte, idem ms. hic legit.

* Sine obelo Palatinus ms. et Carus pronomen hoc legunt.

* Tacet cum Augustino Veronens. ms. hic uomen « David » legit vero in textu, « in iucunditate » pro « letitia »: atque altero ab hoc verso « intrate in portas ejus in confessione, atria

ejus in hymnis confitemini ei »: denique in fine, « et usque in generationem et generationem veritas ejus ».

* Idem pars consensu libri hic: « Deambulabam », et subsequenti versu », prævaricationem odio habui, etc. » Deinde: « Cum declinaret a me malignus, non cognoscetam, detrahentem proximo suo occulte, hunc persequeretur. Superbo oculo et insatiabili corde, hunc non convesebar ».

* Ms. Veronensis, ut simil sedetur : : atque altero verso, « non habitabat in medio domus meæ faciens superbiam, loquens iniqua : ferme cum Augustino, ut et in fine, « omnes operantes iniquitatem ».

qui ⁴ facit superbiam : qui loquitur iniqua, non direxit in conspectu oculorum meorum ».

« In matutino interficiebam omnes peccatores terre : ut disperderem de civitate Domini omnes operantes iniquitatem ».

PSALMUS CL.

ORATIO PAUPERIS, CUM ⁴ ANXIATUS FUERIT, ET CORAM DEO EFFUDERIT PRECEM SUAM.

« Domine, exaudi orationem meam : et clamor meus ad te veniat ».

« Non avertas faciem tuam a me : in ² quacunque die tribulor, inclina ad me aurem tuam ».

« In quacunque die invocavero te : velocius exaudi me ».

« Quia defecerunt sicut fumus dies mei : et ossa mea sicut crenum aruerunt ».

« Percussus ³ sum ut fenum, et aruit cor meum : quia oblitus sum comedere panem meum ».

« A voce gemitus mei, adhaesit os meum carni mea ».

« Similis factus sum pelicano solitudinis : factus sum sicut nycticorax [Ms. nocticorax] in domicilio ».

« Vigilavi, et factus sum sicut passer solitarius in tecto ».

« Tota die exprobabant mihi inimici mei ⁴ et qui laudabant me, adversus me jurabant ».

« Quia cinerem tanquam panem manducabam : et potum meum cum fletu miscebam ».

¹ In Palatino ms. « cum anxiatus fuerit, et ad Dominum precem ⁴ d⁴ fuderit ».

² Minus recte idem ms. et Carus obelum hunc omittunt. Subsequenti vero Palatin. ms. addit « diapsalm ».

³ Reposit sequior manus in eodem ms. « percussus est ».

⁴ Idem Palatinus ms. « et poculum meum, etc. »

⁵ Ferme cum Augustino Veronensis ms.

« Oratio inopis cum tedium pateretur » (August. « angeretur) et in conspectu Domini effudit precem suam. Exaudi, Domine, orationem meam » : mox « cito », pro « velociet ». Et post alium versum : « Percussum est sicut fenum », et subsequenti alio : « Similis factus sum pelicano, qui habitat in solitudine, factus sum sicut nycticorax in parietinibus: vigilavi, et factus sum sicut passer singularis in lecto ». Huc refer solidam

superbiam : qui loquitur iniqua, non direxit in conspectu oculorum meorum.

In matutinis interficiebam omnes peccatores terre : ut disperdam [Ms. add. eos] de civitate Domini omnes qui operantur iniquitatem.

LIBER PSALMORUM.

« A facie ire et indignationis tuae : quia elevans allisti me ».

« Dies moi sicut umbra declinaverunt : et ego sicut fenum arui ».

« Tu autem, Domine, in eternum permanes : et memoriale tuum in generationem, et generationem ».

« Tu exsurgens misereberis Sion : quia venit tempus miserendi ejus ».

« Quoniam placuerunt servi tuis lapides ejus, et terra miserebuntur ».

« Et timebunt gentes ² nomen tuum, Domine : et omnes reges terre gloriam tuam ».

« Quia adificavit Dominus Sion : et videbitur in gloria sua ».

« Resperxit in orationem humilium : et non sprexit precem eorum ».

« Scribentur haec in ³ generatione altera : et populus qui creabitur, landabit Dominum ».

« Quia prospexit de excelso sancto suo : Dominus de celo in terram asperxit ».

« Ut audiret gemitus compeditorum : ut solvet filios interemptorum ».

« Ut annuntient in Sion nomen Domini : et laudem ejus in Jerusalem ».

« In convenientem populos in unum, et reges ut serviant Domino ».

« Respondit ei in via virtutis sua : paucitatem dierum meorum nuntia mihi ».

« Ne revokes me in dimidio dierum meorum : in generationem et generationem anni tui ».

« Initio ⁴ tu Domine ⁵ terram fundasti : et opera manuum tuarum sunt colli ».

« Ipsi peribunt, tu autem permanes : et omnes sicut vestimentum veterascent [Ms. veterascent].

⁶ Et sicut operitorum mutabis eos, et mutabis malum Palat. ms. pronomini « ejus » obelum praedigat, cetera sine asterisco legit.

⁷ Secundus curis repositum in Palat. est ms. ⁸ timebunt gentes nomen Domini : ad Graecum codicis Alexandrinii, τὰ δὲ τὸν κόπον Κορίνθιον. In sequenti etiam versu, « adificabit », pro « adificavit », praeferit idem ms. cum G. εἰδικάσθαι.

⁸ Idem ms. « in generationem alteram ».

⁹ Unice, nec tamen recte, pronomeni « tu » in Palat. ms. vera transverbenerat.

¹⁰ Neque hic recte apud Carum « et » copula obolo praenotatur, a quo nomen « idem » tum eximit Palat. ms. qui et in fine addit « diapsalm ».

¹¹ August. et Veronus. ms. « pulveris », pro « terra », et post unum versum, « videbitur in gloria sua. Resperxit in orationem humilium, et

A facie ire et indignationis tuae : quia elevans allisti me ».

Dies moi sicut umbra declinaverunt : et ego sicut [Ms. velut] fenum arui.

Tu autem Domine, in eternum permanes, et memoriale tuum in seculum saeculi.

Tu exsurgens misereberis Sion : quia venit tempus miserendi ejus.

Quia [Ms. quoniam] beneplacitum habuerunt servi tui lapides ejus : et ⁶ terra ejus miserebuntur.

Et timebunt gentes nomen tuum, Domine : et omnes reges terre gloriam tuam.

Quoniam adificabit [Ms. adificavit] Dominus Sion : et videbitur in maiestate sua.

Et resperxit in orationes pauperum : et non sprexit preces eorum.

Scribentur haec in generatione altera : et populus qui creabitur, landabit Dominum.

Quoniam prospexit de celo in terram prospexit.

Ut audiret gemitus vinculatorum : et solvat filios interemptorum.

Ut annuntietur in Sion nomen Domini : et laus ejus in Jerusalem.

In convertendo populos in unum, et regna ut serviant Domino.

Respondit ei in via ⁷ virtutis sua : paucitatem dierum meorum nuntia mihi : et ne revokes me in dimidio dierum meorum, in seculum saeculi anni tui.

Initio terram tu fundasti, Domine, et opera manuum tuarum sunt coeli.

Ipsi peribunt, tu autem permanebis, et omnes ut vestimentum veterascent [Ms. veterascent] : et sicut operitorum mutabis eos, et mutabuntur non despetit precem eorum. Scribentur haec in generatione alteram ». Et mox, quoniam prospexit ex alto sancto suo, etc. » Denique, « ut audiret gemitus compeditorum, ut solvat filios mortificatorum ».

⁷ Rursum cum August. idem ms. « in via fortitudinis sua, exigitatem dierum meorum annuntia mihi, ne revokes me » (quod pronomen a Veronus. ms. exedit) « in dimidio dierum meorum in generatione et generatione » (Augustin. generationum) « anni tui. In principio, Domine, terram fundasti », ubi Augustin. ordinem impressa his lectionis praeferit. Cetera pari denso consensu, « tu autem permanes, et omnes sicut, etc. » Et, « tu vero idem ipse es ». Demum postremo versu voces « ibi » et « saeculi » pariter tacent.